

ЗМІСТ.

Стор.

Передмова 7

1. Світова війна і національне питання. 2. Національне пробудження кольорового людства. 2. Національна асиміляція у світлі історії та критика 4. Змалювання сучасного національного процесу в завданням цієї праці. 5. Її призначення та характер. 6. Різ human, як мета й синтеза світових та національних прямивань сучасного людства.

I. Боротьба лужицьких сербів за національне буття . . . 12

1. Серболужицане як нація в мініятурі. 2. Із історії германізації серболужицького народу. 3. Початки національного пробудження серед лужицьких сербів. 4. Територіяльні втрати лужичан і сучасна Лужиця. 5. Лужичане у світлі статистики. 6. Внутрішнє пошматування Лужиці й лужичан. 7. Національне відродження лужицьких сербів. 8. Відгомін революції 1848 р. в Лужиці. 9. Славянофільство лужичан та зацікавлення серед славян долею лужицького народу. Культурно-національні надбання лужичан у старолужицькій фазі їхнього руху. 10. Молодолужицькі прямивання та досягнення. 11. Лужичане й світова війна. 12. Національно-політичні прямивання лужичан після упадку Центральних Держав. 13. Лужицька справа та Мирова конференція. 14. Національні прямивання лужичан після Мирової конференції. 15. Культурно-господарська праця лужичан після війни: а) оживлення літературного руху; б) наукові досягнення; в) лужицьке мистецтво (музика й малярство); г) господарські заходи та надбання; р) громадсько-організаційний рух. 16. Чеська допомога лужичанам і ворожість Німеччини до їхніх національних прямивань (занедбання школи та церкви). Скрутне положення лужичан. Їхня віра у власні сили. Література I.

II. Ісландія та ісландці 39

1. Край та національна вдача ісландців. 2. Населення Ісланду: огляд націо-демографічний. 3. Нарис політичної історії Ісландії: чотири головні доби цієї історії. Колонізація Ісландії. 4. Первісна громадська і політична її організація (Althingi). 5. Ісланд під пануванням Норвегії та Данії. 6. Новочасне національне пробудження ісландського народу; *Йон Сігурдссон* та початки самостійницької боротьби. 7. Огляд ісландської культури; старе письменство: краще та наукове. 8. Новоісландське культурно-національне та літературне відродження. 9. Політична боротьба за самостійність Ісландії. Персональна унія з Данією. 10. Молодоісландські національно-культурні та літературні прямивання й надбання. 11. Організація освіти, науки та шкільництва. 12. Новочасне громадське життя на Ісландії: а) преса; б) політичні партії (Althingi); в) організаційний рух; г) робітничий рух; р) боротьба проти алкоголю. 13. Господарський розвиток та положення Ісландії: а) хліборобство та агрикультурні заходи; б) скотарство (кооперативний рух); в) рибальство; г) сучасний промисловий розвиток і ремісництва; р) торгівля і кооперативний рух; д) про-

шові установи та торговельно-промисловий розвиток (експорт та імпорт); **е)** комунікація; **є)** Ісланд і проблема малого народу. **16.** Самостійна Ісландія; її прямування та надбання: **а)** суспільно-охоронні заходи; **б)** кодифікація та уніфікація законодавства; **в)** заходи щодо поглиблення та поширення культури; **г)** містечтво у минулому й сучасному. **17.** Ювілей тисячоліття ісландської державності та парламентаризму. **18.** Націологічне значіння ісландського питання. **Література II.**

III. Бельгія та фламандське питання

81

1. Бельгія з національного боку. **2.** Мовний кордон в Бельгії та національна статистика. (Двомовна чи одномовна Бельгія?). **3.** Населення й територія Бельгії. (Націо-краєвий її дуалізм попри господарську єдність). **4.** Загальна характеристика історії фламандського народу. **5.** «Золотий вік» фламандської історії: **а)** про старофламандську мову та письменство; **б)** шляхи формування фламандського народу; **в)** розцвіт Фляндрії під бургундським пануванням. **6.** Доба еспанського панування в Нідерляндах та боротьба проти нього. **7.** Фляманоголяндська національна сепарація. **8.** Фляманці під австрійським пануванням. **9.** Французький режим в Бельгії. **10.** Сполучені Нідерляндські Штати. **11.** Революція 1830 р. та осамостійнення Бельгії. **12.** Початки фламандського національного відродження та його батько *І. Ф. Вілемс*. **13.** Економічний момент в національній проблематиці фламандського руху. **14.** Представники і надбання новофламандської літератури: **а)** *Г. Консьянс*; **б)** на переломі старої і новофламандської фази у фламандським письменстві (театр); спроби шкіль у новофламандським письменстві; **в)** західно-фламандський мовно-літературний партикуляризм та *Гейдо Тезелле*. **15.** Фламандські Гоголі та гоголівська дилема в культурнім життю поневоленої нації. **16.** Політично-громадські надбання фламандського руху в другій половині XIX ст. **17.** Теорія й практика фламандської національної рівноправності. **18.** Організаційні форми фламандського руху: **а)** громадські та студенські товариства національного і культурного характеру; **б)** організації всенідерляндського напрямку; **в)** фахові й наукові товариства та конгреси; **г)** університетська справа та спеціальні організації по зв'язку з нею; **г)** економічні товариства; **д)** професійне об'єднання службовців; **е)** мистецькі і пластунські товариства **є)** організаційне об'єднання. **19.** Національне пробудження французької Фляндрії. **20.** Фламандське жіноцтво та фламандський рух. **21.** Спроби організації фламандської національної партії (гурток «*Van Nu en Straks*»). **22.** Бельгія та фляманці після вибуху світової війни. **23.** Німецький окупаційний режим і фламандська справа. **24.** Фламандські національні змагання та надбання підчас світової війни. **25.** Фламандські активності та активізм (характеристика про і contra). **26.** Нова Бельгія та фламандське питання. **27.** Д-р А. Борме та його справа. **28.** Як політично реагують валонський та фламандський табори на «бельгійську кризу»? **29.** «*Бельгійський компроміс*» — його мета, зміст і значіння. **30.** Минуле й сучасне фламандського руху та його перспективи. **31.** Новітня господарсько-громадське відродження Фляндрії. **32.** Валонський активізм та фламандська справа. **33.** Останні мовні реформи у Бельгії: **а)** в армії; **б)** у шкільництві; **в)** в юстиції; **г)** в адміністрації. **34.** Політика обдурювання історії є державним самогубством. **Література III.**

IV. Каталанський рух та баскійське питання в Еспанії

175

1. Еспанська держава під національним оглядом. **2.** Каталонія з краєзнавчого боку. **3.** Культурний та господарський розцвіт Каталонії в минулому. **4.** Політичний занепад Каталонії та її боротьба проти

кастильського централізму 5. Національне відродження каталанського народу та каталансько-провансальські взаємини. 6. Політичні придування в новокаталанським русі. 7. Манреська програма (*Bases de Manresa*). 8. Каталанські змагання за національно-краєву автономію. 9. «*Mancomunitat*» — її організація. 10. Розвиток каталанської національної проблеми підчас світової війни. 11. Нові автономістичні змагання та проєкти каталанської автономії. 12. Заходи й досягнення каталанської «*Mancomunitat*». 13. Еспанська диктатура та ліквідація «*Mancomunitat*». 14. Занепад диктатури та доля Каталонії. 15. Культурно-національні досягнення сучасної Каталонії: а) література; б) музика, національна пісня й танок; в) архітектура та будівельне мистецтво; г) скульптура; ґ) малярство та сучасне мистецтво взагалі; д) значіння релігії в громадському житті Каталонії; е) новочасні досягнення каталанської науки. 16. Господарський розвиток Каталонії: а) хліборобство; б) промисловість; в) торгівля. 17. Каталанці та Союз Народів. 18. Каталанський погляд на справу національних меншостей. 19. *Франсеск Масія* — провідник каталанської визвольної боротьби (*el cabdill català*). 20. Сан-Себастьянський пакт. 21. Каталонія й революція. 22. Справа «Каталанського Статуту». 23. Питання баскійське: а) хто такі баски? б) з приводу їхньої історії; в) громадський устрій басків; г) доля французьких басків та їхнє національне пробудження; ґ) Еспанська Баскія з боку мовного, популяційного, господарського та суспільного; д) національне відродження еспанських басків: *Арана Гоїра* та баскійські нац.-визвол. змагання (*el vizcainarismo*); е) баскійська справа після революції та боротьба басків за їхня національне самоозначення. 24. Справа галісійська (*la cuestión gallega*) та андалузька. 25. Нова Еспанія й національна проблема. Література IV.

Зміст	250
Table des matières (résumé)	253

Мапи:

- I. Лужиця. II. Ісланд. III. а) Королівство Бельгія; б) Соборна Фляндрія.
IV. а) Соборна Каталонія; б) Соборна Баскія.

H. O. Bočkovsky, professeur agrégé.

École polytechnique ucraïnienne.

Poděbrady. Tchécoslovaquie.

Table des matières (résumé).

	Page
Avant-propos	7
1. La guerre mondiale et le problème national. 2. Le réveil national des peuples de couleur. 3. L'assimilation nationale au point de vue de l'histoire et de la critique. 4. Ce livre expose le processus de la nationalisation contemporaine. 5. Son but et sa méthode. 6. <i>Pax humana</i> comme but et synthèse des aspirations nationales de l'humanité contemporaine.	
I. La lutte des Serbes de Lusace pour leur existence	12
1. Les Serbes de Lusace — modèle d'une nation <i>en miniature</i> . 2. Sur la germanisation des Serbes de Lusace. 3. Les préludes du réveil national chez les Serbes de Lusace. 4. Leurs pertes territoriales et la Lusace contemporaine. 5. Les Serbes de Lusace au point de vue statistique. 6. L'atomisation intérieure de la Lusace et de son peuple. 7. La renaissance nationale des Serbes de Lusace. 8. Les aspirations slavophiles dans la Lusace et l'intérêt manifesté pour elle parmi les Slaves. 9. Les progrès de la culture nationale chez les Serbes de Lusace pendant la première période de sa renaissance. 10. Contre-coup de la révolution de 1848 en Lusace. 11. Les aspirations et le progrès de la «Jeune Lusace». 12. Les Serbes de Lusace et la guerre mondiale. 13. Les aspirations nationales et politiques en Lusace après l'effondrement des puissances centrales. 14. La question des Serbes de Lusace et la Conférence de la Paix. 15. Les aspirations nationales en Lusace après la guerre. 16. Les efforts culturels et économiques après la guerre: a) le rétablissement du mouvement littéraire; b) les progrès scientifiques; c) l'art lusacien (musique et peinture); d) les efforts et les progrès économiques; e) les formes typiques de l'organisation du mouvement lusacien au point de vue sociologique. 17. L'amitié et le secours des Tchécoslovaques et l'animosité de l'Allemagne contre le mouvement lusacien. La décadence des écoles et de l'église nationales en Lusace. La situation précaire des Serbes de Lusace; leur confiance en eux-mêmes. Bibliographie I.	
II. L'Islande et les Islandais	39
1. Le pays et le caractère national des Islandais. 2. La population de l'Islande au point de vue natiographique. 3. Esquisse de l'histoire politique de l'Islande: ses quatre périodes principales. La colonisation de l'Islande. 4. L'organisation sociale et politique de ce pays au début de son histoire (<i>Althingi</i>). 5. L'Islande sous la domination de la Norvège et du Danemark. 6. Le réveil national du peuple islandais. <i>Jón Sigurdsson</i> et le commencement de la lutte pour son indépendance. 7. Aperçu général de la culture islandaise: l'ancienne littérature et les sciences. 8. Le réveil néo-islandais de la culture et de la littérature na-	

tionales. **9.** La lutte politique pour l'indépendance de l'Islande. **10.** Les aspirations et le progrès de la «*Jeune Islande*» dans le domaine de la culture et de la littérature nationales. **11.** L'organisation de l'enseignement, de la science et de la culture. **12.** La vie contemporaine en Islande: **a)** la presse; **b)** les partis politiques; **c)** les organisations nationales; **d)** le mouvement ouvrier; **e)** le mouvement antialcoolique. **13.** L'évolution et la situation économique de l'Islande: **a)** l'agriculture; **b)** l'élevage du bétail et la coopération; **c)** la pisciculture; **d)** l'industrie et les métiers; **e)** le commerce; **f)** le mouvement coopératif; **g)** les finances et l'évolution commerciale (les exportations et les importations); **h)** les communications; **i)** l'Islande et le problème de la «petite nation». **16.** L'Islande indépendante; ses aspirations et ses succès: **a)** la prévoyance sociale; **b)** la codification et l'unification législatives; **c)** la popularisation de la culture; **d)** l'art islandais des temps passés et modernes. **17.** Le millième anniversaire du parlementarisme islandais. **18.** Le problème islandais au point de vue sociologique. **Bibliographie II.**

III. La Belgique et la question flamande

81

1. La Belgique au point de vue natiologique. **2.** La frontière linguistique en Belgique et la statistique nationale. (La Belgique est-elle bilingue ou monoglotte?). **3.** La population et le territoire de la Belgique. (Le dualisme national et territorial de ce pays et son unité économique). **4.** La caractéristique de l'histoire flamande. **5.** Son «siècle d'or»: **a)** sur la langue et la littérature flamandes anciennes; **b)** les étapes de la formation de la nation flamande; **c)** l'épanouissement général de la Flandre sous la domination bourgonde. **6.** L'époque de la domination espagnole aux Pays Bas et la lutte contre elle. **7.** La Flandrie et la Hollande se séparent. **8.** Les Flamands sous le régime autrichien. **9.** Le régime français en Belgique. **10.** Les Provinces — Unies Néerlandaises. **11.** La révolution de 1830 et la création de la Belgique indépendante. **12.** Le réveil national des Flamands et son «père» — *J. F. Willems*. **13.** L'élément économique dans l'idéologie nationale du mouvement flamand. **14.** Les pionniers de la littérature néoflamande et leurs succès: **a)** *H. Conscience*; **b)** la période transitoire de la littérature flamande; **c)** le particularisme littéraire west-flamand et *G. Geselle*. **15.** Les «Gogols» flamands et le dilemme de Gogol dans le développement de la culture des peuples opprimés. **16.** Les succès politiques du mouvement flamand à la fin du siècle passé. **17.** La théorie et la pratique de l'égalité nationale en Belgique. **18.** Les formes d'organisation du mouvement flamand: **a)** les organisations nationales en général; **b)** les organisations pannéerlandaises; **c)** les sociétés spéciales et les congrès scientifiques; **d)** le problème de l'université flamande; **e)** les organisations économiques; **f)** professionnelles; **g)** les sociétés artistiques et sportives; **h)** les organisations centrales. **19.** Le réveil national de la Flandre française. **20.** La femme flamande et le mouvement flamand. **21.** Les essais d'organisation d'un parti national flamand (*Van Nu en Straks*). **22.** La Belgique et les Flamands après que la guerre mondiale eut éclaté. **23.** L'occupation allemande et la question flamande. **24.** Les aspirations et les succès nationaux en Flandre pendant la guerre. **25.** Les activistes flamands et leur activisme (sa caractéristique *pro* et *contra*). **26.** La Belgique Nouvelle et la question flamande. **27.** Dr. A. Borms et son affaire. **28.** Comment les Wallons et les Flamands réagissent-ils à «la crise belge»? **29.** «*Le compromis belge*» des socialistes: son but, sa base et son rôle. **30.** Le passé et le présent du mouvement flamand et ses perspectives. **31.** La phase nouvelle de la renaissance politique et économique en Flandre. **32.** L'activisme wallon, et la question flamande. **33.** Les dernières réformes linguistiques en Bel-

sique: **a)** dans l'armée; **b)** dans l'enseignement; **c)** dans la justice; **d)** dans l'administration. **34.** L'état ne peut pas falsifier l'histoire pour violenter une nation opprimée sans risquer de commettre un suicide — tel est le sens moral de la lutte belgo-flamande. **Bibliographie III.**

IV. Le mouvement catalan et la question basque en Espagne . 175

1. L'Espagne au point de vue natiologique. **2.** Les pays de la Catalogne. **3.** L'épanouissement culturel et économique de la Catalogne dans son passé. **4.** Son déclin politique et sa lutte contre le centralisme madrilien. **5.** La renaissance nationale de la Catalogne et la solidarité catalano-provençale. **6.** Les aspirations politiques du mouvement catalan. **7.** *Bases de Manresa*. **8.** L'autonomisme des Catalans. **9.** La «*Mancomunitat*» — son organisation. **10.** Le développement de l'idéologie catalane pendant la guerre mondiale. **11.** Leurs efforts autonomistes et les projets de l'autonomie de la Catalogne. **12.** L'oeuvre de la «*Mancomunitat*». **13.** La dictature en Espagne et la suppression de la «*Mancomunitat*». **14.** Le déclin de la dictature et le sort de la Catalogne. **15.** L'évolution nationale de la Catalogne contemporaine: **a)** la littérature; **b)** la musique, les chansons et la danse nationales; **c)** l'architecture; **d)** la sculpture; **e)** la peinture et l'art en général; **f)** l'importance de la religion dans la vie de la Catalogne; **g)** les progrès de la science catalane. **16.** Le développement économique de la Catalogne: **a)** l'agriculture; **b)** l'industrie; **c)** le commerce. **17.** Les Catalans et la Société des Nations. **18.** Le point de vue catalan sur la question des minorités nationales. **19.** *Francesc Macià* — «*el cabdill català*». **20.** El pacto de San Sebastián. **21.** La Catalogne et la révolution. **22.** El Estatuto catalán. **23.** *La question basque*: **a)** que sont les Basques? **b)** à propos de l'histoire des Basques; **c)** l'organisation sociale des Basques; **d)** le sort des Basques français et leur réveil national; **e)** les Basques espagnols au point de vue linguistique, démographique, social et économique; *Arana eta Goiri'tarr Sabín* — et le mouvement national basque (*el vizcaïtarrismo*); **g)** la question basque après la révolution; la lutte des Basques espagnols pour leur affranchissement national. **24.** Le problème galicien (*la cuestión gallega*) et la question andalouse. **25.** L'Espagne Nouvelle et le problème national. **Bibliographie IV.**

Cartes:

I. La Lusace. **II.** L'Islande. **III.** **a)** Le royaume de Belgique; **b)** La Flandrie ethnographique. **IV.** **a)** Pays de langue catalane; **b)** Les sept provinces des pays basques.